

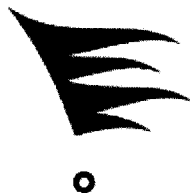
09 Ris 0009

Boardletter 2009

uitgebracht aan

gemeente Overbetuwe
te Elst

gemeente **Overbetuwe**

Aan de gemeenteraad
van de gemeente Overbetuwe
Postbus 11
6660 AA ELST

Datum
6 oktober 2009

Behandeld door
Drs. A. Jacobs RA

Ons kenmerk
3112497010/102009rap09rj

Onderwerp
Boardletter 2009

Uw kenmerk
-

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u de boardletter 2009 naar aanleiding van onze interim-controle 2009. Wij brengen deze boardletter aan u uit om u op hoofdlijnen te informeren over onze bevindingen bij de beoordeling van de bedrijfsvoering van uw organisatie. Wij vertrouwen erop u met deze boardletter op een constructieve wijze bestuurlijke informatie te leveren.

Wij hanteren in deze rapportage de volgende indeling.

1. Inleiding.
2. Samenvatting uitkomsten interim-controle 2009.
3. Actuele onderwerpen.
4. Ter afsluiting.

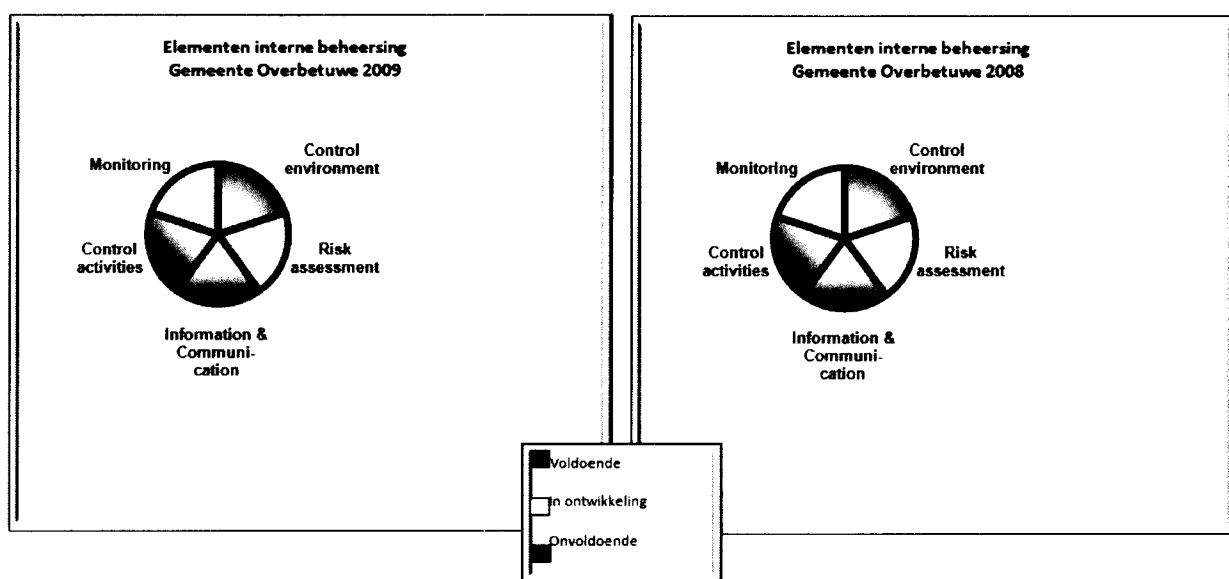
1. Inleiding.

De doelstelling van de interim-controle 2009 is een beeld te krijgen van de mate waarin uw organisatie de bedrijfsvoering intern beheerst. Dit beeld is in belangrijke mate bepalend voor onze risico-inschatting en hiermee voor de omvang en diepgang van onze werkzaamheden die wij bij de jaarrekeningcontrole moeten uitvoeren teneinde de gewenste zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening géén materiële fouten bevat.

Van alle relevante (financiële) processen binnen uw gemeente hebben wij de opzet, het bestaan en de werking van de AO/IC (interne beheersing) beoordeeld. Tevens hebben wij een follow-up uitgevoerd op onze bevindingen vanuit de interimcontrole 2008.

2. Samenvatting uitkomsten interim-controle 2009.

Uit de beoordeling van uw beheersorganisatie op basis van het COSO-model volgt voor het jaar 2009 (ter vergelijking is ook 2008 opgenomen) de volgende conclusie:

Samenvattend stellen wij (overeenkomstig voorgaand jaar) vast dat uw gemeente in 2009 voor wat betreft de interne financiële beheersing in de basis in voldoende mate “in control” is. Uw gemeente heeft van de 23 adviespunten uit de managementletter 2008 er 3 volledig geïmplementeerd en zijn 8 adviespunten opgepakt c.q. onderhanden.

In 2009 heeft uw gemeente met name vooruitgang geboekt op het gebied van :

- Het verbeteren van de tussentijdse informatievoorziening. Hierbij gaat het enerzijds om de kwalitatieve doorontwikkeling van de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen en anderzijds om het steeds meer vorm en inhoud geven aan programmamanagement (o.a. pilots commissie GFZ).
- Het monitoren van de risico's en gevolgen van de huidige financiële crisis door de 'taskforce' kredietcrisis.
- Het vaststellen van de nota grondbeleid. Daarnaast is uw gemeente bezig met de actualisatie van de nota bovenwijkse voorzieningen.
- Het aanscherpen van de AO/IC in de procesgang WMO.

In tegenstelling tot bovengenoemde verbeteringen, lijkt de groei op een aantal andere (belangrijke) onderdelen wat te stagneren. Dit blijkt ondermeer uit het feit dat 12 van de 23 adviespunten (waarvan 3 met prioriteit 'hoog') nog niet zijn opgepakt door uw organisatie. Deze adviespunten bevinden zich met name op het gebied van AO/IC in diverse procesgangen, automatisering, procesbeheer en interne audits.

Met name op het gebied van de interne audits erkent uw gemeente het belang en de toegevoegde waarde van dit beheersinstrument om de kwaliteit van de interne beheersing verder te versterken, niettemin is hieraan in 2009 om uiteenlopende redenen nog in beperkte mate invulling gegeven. De komende maanden zullen cruciaal zijn om de te behalen resultaten (o.a. volkomen rechtmatigheidsoordeel) alsnog te realiseren. Essentieel hierbij is dat vooraf belangrijke keuzes over planning, uitvoering en rapportage van de interne audits worden gemaakt. Het stafteam Planning en Control zal hierin ons inziens een leidende rol moeten nemen.

Ook op andere onderdelen is door uw gemeente nog een kwaliteitsslag te maken. Om dit te bewerkstelligen hebben wij een aantal adviespunten voor de komende periode geformuleerd:

- Het aanscherpen van de aandacht voor budgetbeheer en –bewaking (inclusief autorisatie, bevoegdheden en verplichtingenadministratie).
- Het verder verankeren van risicomanagement in uw organisatie, waardoor risicomanagement organisatiebreed wordt gedragen.
- Het geven van een nieuwe impuls aan het instrument procesbeheer waarmee de effectiviteit van dit beheersinstrument weer aan kan worden vergroot.
- Binnen de verschillende procesgangen is het verder aanscherpen van de belangrijkste AO/IC-maatregelen noodzakelijk. Dit geldt met name voor het proces opbrengsten bouwleges en administratie & verslaglegging.

Tot slot adviseren wij u onze bevindingen en de uit de interne audits afkomstige bevindingen samen te voegen en 'breed' in de organisatie te verspreiden, daarop actie uit te zetten en periodiek te monitoren. Daarbij is het belangrijk om niet alleen kritieke punten te communiceren, maar ook succesvolle acties te delen.

Wij hebben ons, per in het COSO-model onderscheiden component, een oordeel gevormd over de mate van interne beheersing binnen uw organisatie. Per component hebben wij de belangrijkste voor onze oordeelsvorming bepalende factoren in beeld gebracht en nader beoordeeld. Wij verwijzen u hiervoor naar bijlage 1 van deze boardletter.

4

6 oktober 2009

3112497010/102009rap09rj

3. Actuele onderwerpen.

Wij hebben in bijlage 2 een aantal belangrijke actualiteiten behandeld. Wij maken van de gelegenheid gebruik om u te wijzen op onze digitale nieuwsbrief "Publieke Zaken" waarop u zich kosteloos kunt abonneren. Met de nieuwsbrief Publieke Zaken informeert Deloitte haar relaties elke twee maanden over relevante ontwikkelingen binnen het lokaal bestuur. U kunt zich hiervoor aanmelden via de website www.deloitte.nl of per e-mail via nlbcgemeenten1@deloitte.nl.

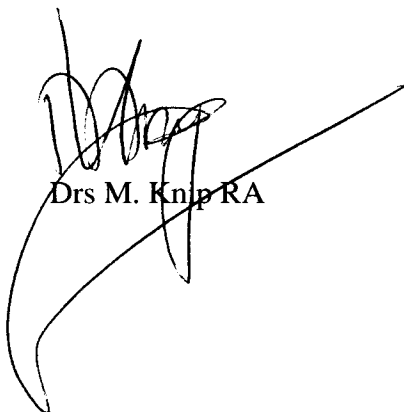
4. Ter afsluiting.

In onze managementletter hebben wij voor het college, de directie en het management van uw gemeente diverse (gedetailleerde) aanbevelingen opgenomen waarvan wij menen dat deze een bijdrage kunnen leveren aan de verdere verbetering van de interne beheersing van uw organisatie. Wij hebben het college en de directie geadviseerd een gestructureerd actieplan op te stellen van onze conclusies en aanbevelingen.

Wij verwachten met deze boardletter u afdoende geïnformeerd te hebben over de uitkomsten van onze interim-controle 2009. Indien deze rapportage nog vragen over laat, zijn wij uiteraard graag bereid een nadere toelichting te geven.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

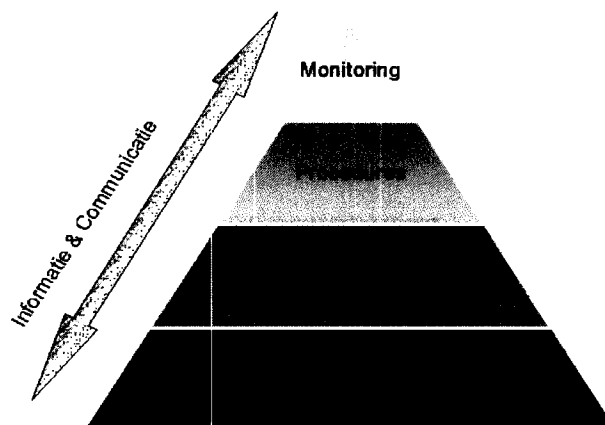
Drs M. Knip RA

Bijlage 1 - 1

Bijlage 1. Uitwerking onderdelen Internal Control-Integrated Framework

Uw organisatie streeft ernaar om “in control” te zijn. Onder “in control zijn” verstaan wij dat uw organisatie over een beleids- en beheersinstrumentarium en over procesbeheersingsmethodieken beschikt die u in staat stellen kansen en bedreigingen (risico's) tijdig te signaleren en hierop in termen van sturing alert te reageren. Het Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO) heeft een raamwerk “Internal Control-Integrated Framework” (COSO-model) ontworpen zodat organisaties hun interne beheersingsorganisatie kunnen vaststellen, beoordelen én versterken.

Het interne beheersingsframework bestaat uit vijf elementen en is grafisch als volgt weer te geven:

Wij hebben ons, per in het COSO-model onderscheiden component, een oordeel gevormd over de mate van interne beheersing binnen uw organisatie. Per component hebben wij de belangrijkste voor onze oordeelsvorming bepalende factoren beschreven. Deze beschrijving is overigens niet limitatief.

Controle-omgeving

De controle-omgeving vormt de basis van het COSO-model. De controle-omgeving geeft de sfeer aan die binnen uw gemeente bestaat en waarin werknemers hun taken uitvoeren en hun verantwoordelijkheden nemen. Binnen uw gemeente zijn procedures betreffende administratieve organisatie en interne controle per proces bepaald en worden taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden gedelegeerd. De bevoegdheden binnen uw gemeente zijn vastgelegd in een delegatie-, een mandaatbesluit en een uitgewerkte budgethoudersregeling.

Bijlage 1 - 2

De procedure rondom inkopen en aanbestedingen ligt vast in een gemeentelijk inkoop- en aanbestedingsbeleid en het inkoop- en aanbestedingsbesluit gemeente Overbetuwe 2007. Ook een aantal andere procedures is beschreven.

Het afgelopen jaar heeft uw gemeenteraad de nota grondbeleid vastgesteld. Uw gemeente is bezig met het actualiseren van de nota bovenwijkse voorzieningen. Daarnaast is een integriteitsjaarsverslag opgesteld. Het opstellen van genoemde stukken vormt een positieve impuls voor de interne (financiële) beheersing.

Aanscherping van de aandacht voor budgetbeheer en –bewaking is een belangrijk item voor de komende tijd. Een belangrijk hulpmiddel is de beschikbare verplichtingenadministratie.

Genoemde ontwikkelingen hebben/zullen op een positieve wijze bij(ge)dragen aan de versterking van de controleomgeving van uw organisatie.

Conclusie: Controle-omgeving is voldoende ontwikkeld (geel/groen).

Risico-inschatting

Risicobeheersing is het (continue) proces waarin de leiding van de organisatie zich bezig houdt met het identificeren en analyseren van risico's (zowel interne als externe risico's en op alle niveaus). Uw organisatie beschikt over een in opzet adequate planning en controlcyclus waarbij periodiek rapportage plaatsvindt van realisatie versus de in het beleidsplan c.q. begroting opgenomen doelstellingen.

Tevens wordt in verschillende rapportages en in de paragraaf weerstandsvermogen ingegaan op de weerstandscapaciteit in relatie tot (gekwantificeerde) risico's. Hierdoor kan uw gemeente adequaat inspringen op ontwikkelingen en risico's in de gemeentewereld in het algemeen en bij uw eigen gemeente in het bijzonder. Een voorbeeld hiervan is de 'taskforce' kredietcrisis. Deze taskforce heeft een aantal risicogebieden voor uw gemeente in kaart gebracht. Deze gebieden worden periodiek gemonitord en hierover wordt ook gerapporteerd.

Een belangrijk aandachtspunt voor uw gemeente is het verder verankeren van risicomanagement in uw organisatie, waardoor risicomanagement organisatiebreed wordt gedragen. Hieraan kan bijvoorbeeld invulling worden gegeven door het aspect risicomanagement op te nemen als afzonderlijk agendapunt bij MT-vergaderingen of programma-overleggen. Een andere mogelijkheid is het opstellen van een Risk Map waarbij risico's in beeld worden gebracht en worden gekwantificeerd op basis van kans, impact en omvang.

Conclusie: Risicomanagement maakt onderdeel uit van de (dagelijkse) bedrijfsvoering. Een belangrijk aandachtspunt is het verder verankeren van risicomanagement in de gehele organisatie (geel/groen).

Bijlage 1 - 3

Informatie en communicatie

Het jaarverslag en de jaarrekening van uw gemeente zijn goede voorbeelden van communicatie naar belanghebbenden en gebruikers. De belangrijkste bronnen van tussentijdse informatie en communicatie zijn de voorjaars- en najaarsnota. In 2009 is de informatievoorziening verder versterkt door de verbetering van de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.

Echter, wij zijn van mening dat de tussentijdse informatievoorziening nog verder kan worden ontwikkeld naar een echt sturingsinstrument, waarmee de rapportage aan waarde wint voor uw gemeente. Daarbij is het belangrijk de 3W-vragen verder te operationaliseren en SMART te maken waardoor prestaties beter gemeten en bewaakt kunnen worden.

Momenteel lopen enkele pilots vanuit de commissie GFZ om hieraan verdere vorm en inhoud te geven. Daarbij is het belangrijk niet te veel indicatoren te benoemen. Voorts is het belangrijk om in ieder geval aandacht te besteden aan indicatoren die SMART zijn. Outcome is daarbij veelal moeilijk te meten en te beïnvloeden, meestal is het beter om met elkaar een inspanningsverplichting af te spreken en dit te monitoren en achteraf te evalueren welk effect dit heeft gesorteerd.

Conclusie: Informatie en communicatie is voor wat betreft de financiële informatievoorziening van ruim voldoende niveau. De programmaverantwoording (3 W's en prestatie-indicatoren die SMART zijn) kan nog aan kwaliteit winnen (geel/groen).

Controleactiviteiten

Binnen de processen zijn taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden bepaald. Om de realisatie van de doelen en activiteiten te waarborgen en de risico's te mitigeren is het van belang dat proces- en procedurebeschrijvingen aanwezig én actueel zijn. Binnen de gemeente Overbetuwe zijn de belangrijkste processen beschreven. Toetsing op de naleving van de beschrijvingen middels interne audits heeft nog niet plaatsgevonden. Procesbeheer heeft het afgelopen jaar in beperkte mate aandacht gehad binnen uw gemeente. Het is belangrijk procesbeheer de komende tijd een nieuwe impuls te geven (o.a. door prioritering, actualisatie en beheer van processen in overleg met procesverantwoordelijken) waarmee de effectiviteit van dit beheersinstrument weer kan worden vergroot. Hierbij is het van essentieel belang vooral aandacht te besteden aan de *kritieke* procespunten en maatregelen van AO/IC (zogenoemde key-controls) binnen de processen. Ten tijde van onze controle is er een nieuwe medewerker aangetrokken die de functie van medewerker AO/IC op zich zal nemen en hiervoor zorg zal gaan dragen.

Er is sprake van een minimaal vereiste controletechnische functiescheiding. De basis – in termen van de opzet, het bestaan en de werking van de AO/IC-maatregelen – is binnen de gemeente Overbetuwe in voldoende mate aanwezig.

Bijlage 1 - 4

Binnen met name de processen opbrengsten bouwleges en het kasverkeer is de AO/IC voor verbetering vatbaar. Hiertoe zijn inmiddels eerste aanzetten gedaan.

Conclusie: Het instrument procesbeheer dient een nieuwe impuls te krijgen. De controleactiviteiten en de AO/IC-maatregelen binnen de processen zijn over het algemeen van een voldoende niveau, maar voor met name opbrengsten bouwleges en kasverkeer hebben wij verbeterpunten geconstateerd die de betrouwbaarheid van de administratie en de kwaliteit van de interne beheersing moeten versterken (geel/groen).

Monitoring

Monitoring is het proces waarin periodiek wordt geëvalueerd of de interne beheersingsmaatregelen nog effectief zijn. Het monitoren van de interne controlemaatregelen is noodzakelijk omdat deze door verschillende omstandigheden kunnen wijzigen. Monitoring zorgt ervoor dat de interne controle effectief blijft opereren.

De bewaking van de goede werking van het IC-systeem kan op twee manieren geschieden: ingebouwde interne controlemaatregelen in de procesgang of interne audits. Voor de ingebouwde interne controlemaatregelen wordt verwezen naar het onderdeel “controle-activiteiten”.

In 2009 is tot op heden in beperkte mate aandacht geschonken aan interne audits. Voor 2009 beschikt uw gemeente niet over een controleplan en zijn ten tijde van onze interim-controle nog vrijwel geen onderzoeken uitgevoerd. Dit wordt met name veroorzaakt doordat enkele medewerkers van de afdeling Planning en Control zijn vertrokken. Hierdoor is de in 2008 in gang gezette voortgang op het gebied van interne audits gestagneerd. Medio 2009 zijn door uw gemeente de eerste stappen gezet om opnieuw invulling te geven aan dit beheersinstrument. Uw gemeente is voornemens de audits in de tweede helft van 2009 uit te voeren. Over de precieze invulling hiervan moeten nog belangrijke keuzes worden gemaakt.

In de gemeente Overbetuwe zijn in 2009 enkele onderzoeken door de rekenkamer en 213A-onderzoeken uitgevoerd.

Conclusie: De in 2008 in gang gezette voortgang is gestagneerd. Inmiddels zijn de eerste stappen gezet dit beheersinstrument opnieuw vorm en inhoud te geven (geel).

Bijlage 2. Actuele onderwerpen

2.1 Wijzigingen treasury regelgeving

In de loop van 2008 bleek dat sommige van de financiële ondernemingen waarbij decentrale overheden gelden hadden uitgezet, niet (meer) volledig aan hun verplichtingen konden voldoen. Naar aanleiding hiervan is in het voorjaar de nationale regelgeving rondom treasury aangepast.

De gewijzigde regelgeving is gepubliceerd in Staatscourant 63, van 3 april 2009. De wijzigingen hebben betrekking op overeenkomsten of transacties die zijn aangegaan op 5 april 2009 of later. De wijzigingen zijn niet van toepassing op transacties ter uitvoering van op 5 april 2009 reeds bestaande overeenkomsten. Het betreft de volgende wijzigingen:

- Gelden mogen alleen worden uitgezet bij financiële ondernemingen waarvan het land van vestiging tot de Europese Economische Ruimte behoort (EU + Noorwegen, IJsland en Lichtenstein) en het betreffende land een minimale credit-landenrating van AA heeft, toegekend door minimaal *twee* van de drie gerenommeerde ratingbureaus.
- Uitzettingen langer dan 3 maanden mogen alleen bij een financiële onderneming met een rating van AA minus, toegekend door minimaal *twee* van de drie gerenommeerde ratingbureaus.
- Uitzettingen tot en met 3 maanden mogen bij financiële ondernemingen die een A rating bezitten, toegekend door minimaal *twee* van de drie gerenommeerde ratingbureaus.
- Het is expliciet verboden om gelden te lenen met het enkele doel de middelen tegen een hoger rendement uit te zetten.
- Tijdelijk overtollige gelden van aangetrokken leningen voor projectfinanciering mogen uitsluitend worden uitgezet bij de financiële onderneming waar de leningen zijn aangegaan. Hiervoor kan een netting-overeenkomst worden gesloten, zodat bij niet nakomen van verplichtingen, vorderingen en schulden tegen elkaar kunnen worden weggestreept. Indien een dergelijke overeenkomst niet is afgesloten, moet de financiële onderneming voldoen aan de rating vereisten voor het uitzetten van middelen.

Daarnaast wordt geadviseerd om met de tegenpartij afspraken te maken over de directe opeisbaarheid van de uitgezette gelden bij een verlaging van de rating.

Naast deze wijzigingen is de Uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden (Ufdo) aangepast. Dit heeft gevolgen voor de rapportageverplichtingen aan de toezichthouders en worden op deze plaats buiten beschouwing gelaten.

Momenteel ligt het geactualiseerde treasury statuut ter besluitvorming voor.

2.2 De omgevingsvergunning (Wabo)

Na verwachting medio 2010 treedt de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), ook wel de “omgevingsvergunning” genoemd, in werking. De Wabo is het begin van de integrale digitale dienstverlening. De opvolger van de Wabo is de Wet samenhangende besluiten (Wsb), die de procedurele integratie van alle vergunningen en andere overheidsbesluiten beoogt.

Provincies, gemeentes, waterschappen en ook milieudiensten zijn genoodzaakt hun werkwijze rondom verlenen van, toezicht houden op en handhaven van vergunningen aan te passen, zodat zij burgers en bedrijven uiteindelijk beter van dienst zijn.

Kortweg gaat het bij de omgevingsvergunning om het samenvoegen van 25 vergunningen tot één vergunning, één aanvraag bij één loket, één rechtsbeschermingsprocedure en één bevoegd orgaan voor handhaving.

Tegelijkertijd biedt de Wabo u de kans processen te verbeteren en verder te digitaliseren. De Wabo vergt een grote verandering van de organisatie van uw gemeente, waarbij de ICT een grote rol speelt.

Bent u al “Wabo-proof?”

Voor een succesvolle invoering zijn onderstaande attentiepunten van belang:

1. Commitment in woord en daad op politiek-bestuurlijk en ambtelijk niveau;
2. Duidelijke doelstelling, afbakening en realistische planning beschreven in een projectplan;
3. Betrokkenheid en voldoende tijd van experts om input te leveren voor het proces- en IT-ontwerp, en het valideren en testen van deze ontwerpen;
4. Tijdige besluitvorming inzake (juridische) beslistpunten;
5. Voldoende projectbudget waarbij rekening wordt gehouden met de implementatie van de processen en IT, communicatie- en opleidingsactiviteiten.

2.3 Participatiebudget

2.3.1 Algemeen

Op 1 januari 2009 is de Wet participatiebudget in werking getreden. Via deze wet zijn drie specifieke uitkeringen samengevoegd tot één specifieke uitkering. Het gaat hierbij om de volgende regelingen:

- Werkdeel WWB (SZW)
- Inburgeringsgelden (WWI)
- Volwasseneneducatie (OCW)

Bijlage 2 - 3

De individuele materiewetten (Wet werk en bijstand (WWB), Wet inburgering (WI) en de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB)) blijven bij toekenning van een voorziening onverminderd van kracht. In eerste opzicht lijkt weinig veranderd. Technisch gezien is dat inderdaad het geval. Toch is er een aantal –relatief kleine – veranderingen, waardoor de mogelijkheden voor de gemeenten worden verruimd. Een aantal, naar onze mening essentiële veranderingen is:

- De inschrijvingseis bij het CWI is komen te vervallen;
- Het woonplaatsenbeginsel is komen te vervallen;
- In de toelichting op de wet wordt aangegeven dat gemeenten de mogelijkheid moeten krijgen in te spelen op de lokale situatie om gesignaleerde knelpunten op te lossen. De gemeente moet zelf invulling geven aan de grotere beleidsvrijheid. De gemeenteraad wordt geacht hierop toe te zien.

2.3.2 Financiering

In de jaarschijven 2009, 2010 en 2011 is de financiering gebaseerd op objectieve maatstaven. Vanaf 2012 worden de middelen verdeeld op basis van outputmaatstaven op basis van de in 2010 geleverde prestaties. Het is essentieel hierop zoveel mogelijk te anticiperen. De verdeelsleutels zien er – in de loop van de tijd - als volgt uit:

Verdeelsleutels		
Regeling	2009, 2010 en 2011	Vanaf 2012
Educatiegelden	• aantal volwassen inwoners • aantal volwassen inwoners met laag opleidingsniveau • aantal volwassen inwoners met een bepaalde etnische achtergrond	• ingekochte cursussen basisvaardigheden • ingekochte vavo trajecten • behaalde vavo diploma's • certificaten NT2, programma I of II
Inburgeringsgelden	aantal niet westerse allochtone inwoners van de eerste generatie	• personen t.b.v. wie een inburgerings-voorziening is vastgesteld • personen t.b.v. wie een duale inburgerings- of taalkennisvoorziening is vastgesteld • aantallen behaalde inburgeringsexamens en examens NT2 programma I en II.
Werkdeel WWB-budget	Ongewijzigd (geleidelijke groei van historisch naar objectief verdeelmodel is al ingezet)	Ongewijzigd (geleidelijke groei van historisch naar objectief verdeelmodel is al ingezet)

Bijlage 2 - 4

Omdat de outputinformatie is gebaseerd op de “t+2” systematiek” moet deze informatie al vanaf 2010 geregistreerd worden. Het is essentieel nog meer te sturen op de gerealiseerde output en uw registratiesystemen hierop in te richten.

2.3.3 Overgangsbepalingen

De van het Rijk ontvangen educatiemiddelen moeten tot en met 2010 verplicht besteed worden bij het ROC. De gemeenten sluiten hiertoe een overeenkomst met het ROC. De niet bestede middelen worden teruggevorderd en maken geen deel uit van de meeneemregeling.

Voor de G31-gemeenten geldt dat de educatiegelden en de inburgeringsgelden in 2009 nog niet zijn samengevoegd. Die middelen zijn via de brede doeluitkering sociaal, integratie en veiligheid gebundeld.

2.3.4 Meeneemregeling

Evenals de WWB, kent het participatiebudget een zogenaamde meeneemregeling. 60% van toegekend participatiebudget jaar t mag worden meegenomen naar het jaar t + 1. Dit is overigens gelijk aan 75 % van het werkdeel. Het meerdere moet worden terugbetaald. De meeneemregeling geldt niet voor de hiervoor genoemde educatiegelden omdat de niet (rechtmatig) bestede middelen worden teruggevorderd.

2.3.5 Stelsel van baten en lasten

Bij de afrekening van het Participatiebudget geldt het stelsel van baten en lasten. Dit in tegenstelling tot het werkdeel van het WWB-budget. Tot en met 2008 gold daar het kasstelsel. Hierdoor ontstaat een knelpunt voor facturen die betrekking hebben op 2008, maar eerst betaald zijn in 2009. Wij hebben van het Ministerie van SZW begrepen dat hiervoor een overgangsbepaling in de SiSa-bijlage 2009 zal worden opgenomen. In de bijlage dient een aparte regel te worden opgenomen voor de in 2008 verplichte kasuitgaven 2009.

2.3.6 Mogelijkheden

Gezien de hiervoor genoemde punten, gecombineerd met het feit dat de gemeenten inmiddels ook de regie voeren over de Wsw-middelen, heeft uw gemeente naar onze mening veel beleidsvrijheid. Wij denken in dit kader onder andere aan:

- Het participatiebudget hoeft niet meer binnen de gemeentegrenzen te worden uitgevoerd, waardoor een effectievere regionale samenwerking mogelijk is.
- Het participatiebudget kan ook preventief ingezet worden. Te denken valt aan het voorkomen van vroegtijdige schooluitval en het voorkomen van werkloosheid en dus het risico op terugval naar de bijstand. De mogelijkheid bestaat om laaggeschoolde arbeid met het participatiebudget door te ontwikkelen om ruimte aan de onderkant van de arbeidsmarkt te creëren. Die onderkant kan worden ingevuld met het

Bijlage 2 - 5

arbeidspotentieel van de WWB en de WSW. Wellicht dat ook afstemming met het UWV tot de mogelijkheden behoort. Hiertoe zouden via het ROC ook de educatie-middelen kunnen worden ingezet.

- Teneinde de afstand tot de arbeidsmarkt te overbruggen, zal veelal een (tijdelijke) arbeidskostensubsidie noodzakelijk kunnen zijn. De vraag is alleen hoe groot die moet zijn. Dit is afhankelijk van wat iemand wel en niet kan. Op de markt zijn inmiddels instrumenten beschikbaar om die afstand objectief te meten, zodat een op de specifieke situatie afgestemde subsidie kan worden bepaald. De subsidie kan in de loop van de tijd conform de ontwikkelingen worden bijgesteld.
- Personen met een (taal)achterstand en laagopgeleiden verder laten doorontwikkelen in het kader van “een leven lang leren”, waardoor een verdere ontwikkeling mogelijk is dan wel dat (maatschappelijke) participatie wordt bevorderd.

De mogelijkheden worden dus verruimd met als doel de participatiegraad te verhogen, waarbij gemeenten eigen beleidskeuzes kunnen maken hoe ze dat willen bereiken. Door de ontschotting van het werkdeel van het WWB-budget, het educatiebudget en de inburgeringsgelden krijgen de gemeenten hiertoe de instrumenten in handen. Gemeenten zullen nog meer hun regierol kunnen en ook moeten oppakken voor het bereiken van het optimale participatieresultaat. De gemeente wordt in staat gesteld op lokaal niveau specifieke situaties op te lossen. Het Rijk gaat er daarbij vanuit dat de colleges daarbij de juiste afwegingen maken en de middelen doelmatig zullen inzetten.

2.4 Wet maatschappelijke ondersteuning

Onlangs is het voorstel tot wijzigen van de Wmo in de Tweede Kamer met algemene stemmen aangenomen en ook door de Eerste Kamer goedgekeurd.

De wetswijziging heeft tot doel om de positie van de burger in de Wmo te versterken. De wetswijziging Wmo bevat de volgende elementen:

1. De huidige keuzemogelijkheid tussen de voorziening in natura en het persoonsgebonden budget wordt aangepast in een keuze tussen het ontvangen van een voorziening in natura, of een vergelijkbaar en toereikend persoonsgebonden budget, waaronder de vergoeding voor een alfahulp.
2. Het opnemen van een bepaling over de geïnformeerde toestemming voor de burger.
3. Het opnemen van een overlegbepaling gericht op overname van personeel van oud-gegunde aanbieders door nieuw-gegunde aanbieders.

Als de burger ondersteuning in natura wenst, regelt de gemeente de voorziening voor de burger. De burger is hiermee uitsluitend de ontvanger van de voorziening en mag op geen enkele wijze worden geconfronteerd met enige verantwoordelijkheid als werkgever of opdrachtgever. Met ingang van de wetswijziging is het uitgesloten dat een thuiszorgaanbieder de voorziening in natura via een alfahulp of een zelfstandige levert waardoor de burger ongewild werkgever of opdrachtgever wordt. Als de burger de voorziening zelf wil regelen kan hij een persoonsgebonden budget - waaronder de

Bijlage 2 - 6

vergoeding voor de alfahulp - aanvragen. De burger regelt dan zelf zijn voorziening. De burger ontvangt van de gemeente een bedrag waarmee de burger de voorziening zelf kan inkopen.

Naast een helder onderscheid tussen het wel of niet zelf regelen van een voorziening, is het ook belangrijk dat de burger ook daadwerkelijk weet waarvoor hij kiest. Daarom regelt het wetsvoorstel expliciet de geïnformeerde toestemming. Gemeenten worden hierdoor verplicht om hun burgers vooraf in duidelijke en begrijpelijke bewoordingen te informeren over de consequenties van de keuze die de burger maakt.

Verwacht wordt dat de wet op 1 januari 2010 in werking zal treden. Op het moment dat de wet in werking treedt, dienen de contracten die gemeenten en aanbieders voor de hulp bij het huishouden hebben gesloten aan de wet te voldoen. Voor de overlegbepaling geldt een andere ingangsdatum, want die treedt direct in werking op het moment dat de wet in het staatsblad is gepubliceerd.